

શ્રીગણેશાય નમઃ

મુદ્રા પ્રતાપ

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને ગાયનો.

શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ માટે.

રચનાર

કવિ ચિત્રકાર

કુલચંદ ઝવેરદાસ શાહ.—નડિયાદ.

પ્રકાશક:—

પ્યારેલાલ વિઠ્ઠલરાય મેહતા,

શ્રી વિદ્યાવિનોદ નાટક સમાજ' ના માલિક.

હાલ મુકામ—મુંબઈ કાવસજીપટેલના તલાવ પાસે

આવૃત્તિ ૬ ઠી પ્રત ૧૦૦૦.

વિ. મા. ૧૯૭૩]

[ઝ. સ. ૧૯૧૭.

મૂલ્ય બે આના.

(સર્વ હક સ્વાધીન.)

આ ઝોપેરા મુબર્ર ' ઈંદુ પ્રકાશ પ્રેસમાં ' રા. રા. દામોદર
સાવળારામ ચંદે ઝોમને પ્રકાશકને માટે છાપ્યા.

તા. ૧૭-૧૦-૧૭.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ ત્રિમાસ]

અનુક્રમાંક ૭૩૭૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ મુદ્રા-પ્રતાપ-ગાથનો

વિષય ૬-૨-૪

॥ सत्यं परं धीमहि ॥

मूकं करोति वाचालं पंगुं लंघयते गिरिः ।
यत्कृपा तमहं वंदे परमानंद माधवम् ॥

भूषणीज महाभारत कुरा आदिपर्व विषे नेनुं
पोषी कविवर कावीदासे नाटक वृक्ष क्युं तेनुं
सप्त ज्ञान सुंदर छे नेमां पुरुष रस बरीओ भाई
पाने पाने नसे नसे रसराज तयो महिमा हीही
पुष्पतथा परिमलथी मधुकर चंद्रविदेश यही आन्यां
रसना भोगी रसिकजनोअे निज भाषाभूमिमां वाव्यां
अनेक भाषाशे भासे सर्व प्रसंशा करे धरुणी
त्रिभुवन पुरे त्रिपुटी यही आशिष कवि कुलगुरु तथुणी

મુદ્રા પ્રતાપ નાટકનાં મુખ્ય પાત્રો.

—101—

- કણ્વ—શકુન્તલાને ઉછેરીને મોટી કરનાર તાપશિષ્યો.
 દુષ્યંત—પુર કુલવંશી રાજા.
 માહવ્ય—દુષ્યંત રાજાનો સહચર.
 માતલિ—ધન્વનો સારથી.
 દુર્વાસા—મહા ઉગ્ર તપસ્વી.
 શંખદત્ત—ગરીબ બ્રાહ્મણ-છાયાનો પતિ.
 ધનમિત્ર—નગરશેઠ.
 ઓઘડ—નગરશેઠનો વહેવાઈ
 બોઘડ—નગરશેઠનો મુનીમ.
 શાંગરવ, શારદ્વત— } કણ્વના શિષ્યો.
 હારીત ગૌતમ— }
 શકુન્તલા—મેનકાઅપ્સરાની પુત્રી.
 મિયંવદા— } શકુન્તલાની બાલ સહચરીઓ.
 અનસૂયા— }
 સાનુમતી—મેનકાની સખી.
 મેનકા—શકુન્તલાની માતા.
 છાયા—ધનમિત્રને લાં ઉછેરીને મોટી થયેલી અનાથ કન્યા.
 લક્ષ્મી—ધનમિત્રની સ્ત્રી.

એ સિવાય માછી, તાપશિષ્યો, સાહેલીઓ અપ્સરાઓ,
 કાટવાળા, સિપાઈઓ વિગેરે.

મુદ્રા પ્રતાપ.

નાટકની પ્રવેશવાર ટૂંક હકીકત.

મંગળાચરણ-વસ્તુ વિવેચન.

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧—કણ્વ ઋષિના આશ્રમ સ્થાનમાં પોતાની બાળ સહચરીઓ સાથે શકુંતલા આશ્રમનાં કુલ ઝાડને પાણી પાવે છે તેવામાં શિકારે નીકળેલા પુરવંશી દુષ્યંતનું ત્યાં આગમન થાય છે. શકુંતલા તથા દુષ્યંતનું પ્રથમ પ્રેમદર્શન.

પ્રવેશ ૨—શિકાર નિમિત્ત દુષ્યંતની સાથે અરણ્યમાં નીકળેલા રાજાના સહચર માહવ્યનો શકુંતલાના મોહ પાશમાં પડેલા દુષ્યંત સાથે વ્યંગ વિનોદ. રાક્ષસોથી ભય પામેલા ઋષિ બ્રાહ્મણો, તથા કણ્વના શિષ્યોનું રક્ષણાર્થે રાજાને નિમંત્રણ. નિમંત્રણનો સ્વીકાર.

પ્રવેશ ૩—રાજાના આગમનથી તપોવનમાં શાંતિઃ શંખત નામના એક ગરીબ બ્રાહ્મણની અનુભવ પોથીની સોના મ્હોરો આપનારા શંખના બદલામાં ખરીદી.

પ્રવેશ ૪—મદનતાપથી પરિતાપ પામતી શકુંતલાને સખી-ઓના સ્ત્રીતથોપચાર-શકુંતલાનો પ્રેમપત્ર-દુષ્યંતનું પ્રાગટ્ય-માઝ ગૌતમીના આગમનથી રંગમાં ભંગ.

પ્રવેશ ૫—ધનમિત્ર નામના નગરશૈલ પોતાની પુત્રી કરીને ઉછરેલી હાયા નામની અનાથ કન્યાનાં લગ્ન. શૈલશીનો વિરોધ-અનાથ હાયા તથા બીજી સખીઓને અરસપરસ હાસ્યવિનોદ.

પ્રવેશ ૬—નગરશૈલને ત્યાં જતી જનનો ઉતારા-વરને યોગિની વાઈ આવવાથી લગ્નમાં વિદ્ય-ભુખ્યા સંખદતનું અચાનક આગમન-મુક્ત સાચવી લેવા માટે વરને બદલે સંખદતને ઉધણ વણી યોજના.

પ્રવેશ ૭—દુષ્યંતની સાથે ગાંધર્વ લગ્નથી પરણેલી શકુંતલાના સંબંધમાં સખીઓની માર્મિક ગોળી-હરણના બચ્ચા પ્રત્યે પ્રેમ દર્શાવતો શકુંતલાને દુષ્યંતનો ઠપકો-ઠપકાનો જવાબ-મુદ્રાદાન-વિર બેલી શકુંતલાને દુર્વાસાનો શ્રાપ-શ્રાપના અનુગ્રહ માટે સાનુભૂતિ તથા બીજી અપ્સરાઓની દુર્વાસાને પ્રાર્થના.

ટૂંકલો.

અંક ૨ બે.

પ્રવેશ ૧—સોમતીર્યથી પાછા ફરેલા કણ્વ મુનિના (શબ્દોની વનમાં પુષ્પ લેવા જવા માટે તેમણી-રાજને ગયે થયા દિવસ થઈ જવાથી શકુંતલાની સખીને ચિતા-વધામણી.

પ્રવેશ ૨—સાસરે સીધાવતી શકુંતલાને વડીલોનાં અશીર્વાચન હિત શિખામણ.

પ્રવેશ ૩—ધનમિત્ર રોડને ત્યાં વર કન્યાની એકાંત મુલાકાત, ભાડુતી પરણેતરનો ભવાડો.

પ્રવેશ ૪—દુષ્યંતરાજના સભાસ્થાનમાં શકુંતલા તથા ગોતમીનું આગમન-દુર્વાસાના આપ પ્રભાવથી રાજને પૂર્વ વાતનું વિસ્મરણ-શકુંતલાનો પશ્ચાત્તાપ-મેનકાનું શકુંતલાને આકાશમાં ઉપાડી જવું.

પ્રવેશ ૫—સંખદત્ત તથા ઓઘડ ઓઘડની ભાંજગડ. સંખદત્તને વિદાયગીરી-રાજની મહેલ છાપવાળી અંગુઠી ત્રઈ માછીનું કીંમત કરાવવા આવવું-અંગુઠી પચાવતાં પકડાઈ જવું-ઘાનત તેવી ખરકત-ખારોખાર બંદીખાને.

પ્રવેશ ૬—ભાડુતી પરણેતરના બેદનો ખુલાસો-પ્રપંચનો ભોગ થઈ પડેલી છાયા તથા શેઠ શેઠાણીનો પશ્ચાત્તાપ.

પ્રવેશ ૭—વસંતોત્સવનો પ્રતિબંધ-પોતાની અંગુઠી પ્રાપ્ત થતાં રાજને પૂર્વ વાતનું સ્મરણ-પશ્ચાત્તાપ-માઢવ્યનો દીલાસો-ધનમિત્ર સંખધી પત્ર વાંચતાં દુઃખમાં વૃદ્ધિ-ગુપ્ત રીતે રાજની ચિકિત્સા જોતી અપ્સરા સાનુભૂતિનો સંતોષ. આકાશમાંથી માતલીનું રથ લાખને આવવું-દુષ્યંતને લઈ ઈંદ્રલોકમાં જવું.

અંક ૩ બે.

પ્રવેશ ૧—હેમકુટ પર્વત ઉપર આવેલા ભગવાન કાશ્યપના આશ્રમસ્થાન પાસે સમુદ્રમાં કુબ્જી છાયાને લઇ સાનુભતિનું આગમન-અનાથ છાયાને સનાથ બનાવવા માટે સાનુભતિનું કાશી તરફ પ્રયાણ-હરજીવનમાંથી પાછા વળતાં માતલી સાથે દુષ્યંતનું આગમન.

પ્રવેશ ૨—સિહના બગ્યાને રમાડતા સર્વદમનને દેખી દુષ્યંતને આશ્ચર્ય-તાપસીઓ સાથે અરસ પરસ વાતચીત થતાં પોતાનોજ એ પુત્ર છે એમ ખબર પડવાથી રાજાને આનંદ-પિતા પુત્ર ભેટ.

પ્રવેશ ૩—કાશ્યપ ભગવાનના આશ્રમ સ્થાનમાં શકુંતલા-પતિ સતીની ભેટ-પતિનો પશ્ચાતાપ-સતીની ક્ષમા ઉદારતા.

પ્રવેશ ૪—કાશી વિશ્વેશ્વરના મંદિર પાસે છાયા તથા શંખ-દત્તની મુલાકાત-અરસ પરસ ઓળખાણ-ભેદનો ખુલાસો.

પ્રવેશ ૫—ભગવાન મારીચના આશ્રમ સ્થાનમાં સર્વનું દર્શન નિમિત્તે આગમન-સર્વની અરસ પરસ ભેટ-દેવતાઓનાં આશીર્વાચન નાટકની પૂર્ણાકૃતિ.

ૐ. શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

શ્રીગણેશાય નમઃ

મુદ્રા પ્રતાપ.

નાટકનાં ગાયનો.

મંગળાચરણ.

(૧)

સુત્રધાર બાળાઓ—શ્રીધર શ્રી ધરણીધર
કમલનયન કમલાચર
વંદુ પદ વિશ્વેશ્વર
કરો કૃપા કિંકરપર
આદિ જલ વૈધાનર
હોતા ચંદ્ર પ્રભાકર
નભ, ભૂ, પ્રાણ સુધાભર
અષ્ટ રવરૂપ મંગળાકર.

શ્રી.

(૨)

બાળાઓ— ન કીજીએ પ્રીતડી અન્નણી ન કીજીએ
ન લીજીએ મારમ અન્નણ્યો ન લીજીએ
સહુમાં પ્રથમ આરા વડીલ તણી લીજીએ
પછી કામ જોઇ વિચારીને કીજીએ
ના અન્નણ્યું ફલ ખાવું

ના અભણ્યે આરે - હાવું
અભણ્યુ પાણી નવ પીજીએ.

ન કીજીએ.

(૩)

શકુંતલા-સખીઓ—

ચાલો ચાલોને જળ સીંચવા સાહેલીરે
નાજીક ધડુલી બરી સાર
કરોને જળધારચાલોને.
જો ગુણીયલ જીમ વેલડી આંખલીઓ ગુણખાણ
નપિન જીવન પામી હસે ભોગવતાં સુખ દહાણ
સરખાયાં જળ પવન છે જીવન જગતના જાણ
ચંદ જીવન છે કુમુદનું કમલ જીવન છે ભાણ
સુંદર ઊડ સોહામણા-સાહેલીરે
ગિમ્યા હારોહાર, શોભાનો નહિ પાર. ચાલોને.

(૪)

સખીઓ—

ઓં જોખનવંતી એ તો તારા જોખનીયાનો દાષ
તું અમર આણે શીદ રોષ ઓ.
બાગ સુતન ખીલવશે યૌવન
સાંભળ સજની વાત
અરે તું સાંભળ સજની વાત
નવીન ભાવનો ઉદય થશે
વળી થશે કંઈ કંઈ ઉત્પાત ઓ.
મનના માન્યા પતિને પામી

માણીશ સુખ સંતોષ
અરે તું માણીશ સુખ સંતોષ
અમે જોયું તું જ બાગ્ય
હવે ભલે જુએ જોશીડા જોષ

આ.

(૫)

શાકુંતલા-સખીઓ—

અલી જોને
અલી જોને આ અલી વારવાર
આવી મુજને અઠળાવે
અલી કુસુમઢી સમ જોષ તને
ગુંજ નીજ ગાન સુણાવે
જ્યાં જઈ ત્યાં પુઠળ આવે
હુઆ શાને મને સતાવે
મરને ! મુવા મરને ।
અલી કુસુમ ઢી સમ જોષ તને
ગુંજ નીજ ગાન સુણાવે
અલી જોને ।

(૬)

શાકુંતલા-સખીઓ—

ઉભાં રહો ! ઉભાં રહો
ઉભાં રહો જરાય, ઉભાં રહો જરાય,
ન મારાથી ચલાય, ઉભાં રહો.

“કેમ શું થયું ?”

વાગ્યો કાંટો ઝાણો

તેથી ઉપડે ન પાય

અરરર દુઃખ બહુ થાય

ઉંડું ખુબ બળે દહાય

જાણે પ્રાણ મારા જાય

અરરર ઓય

ઉભાં રહો.

(૭)

કુચ્યંત—

જોષ અજબ નાર ઉપવનમાં

દીવ્ય અનુપમ રૂપ રમાનું

કુર્લબ રાજ્ય ભુવનમાં

જોષ૦

આલેખી પ્રતિમા વિધિએ

ધડયાં અંગ સુષ્પક્ષ સદનમાં

કાન્ત સકલની કાન્તિ મુકી

કમળાના કમળ વદનમાં

જોષ૦

(૮)

માહ૦ય— ગીત વખતના ગાવાની ગત પુછી જુઓ ગાનારાને
જેવું તેવું ખાવાની ગત. પુછી જુઓ ખાનારાને
મહાજન મોટા થાવાની ગત પુછી જુઓ થાનારાને
વિશ્વ ખોલાવે જવાની ગત પુછી જુઓ જનારાને

ધાડ પડે ત્યાં ધાવાની ગત પુછી જુઓ ધાનારાને
જેને તેને ચ્હાવાની ગત પુછી જુઓ ચ્હાનારાને

(૯)

શંખદત્ત—

શંખદેવ સંભારં ધડી ધડી
એક લાવો સોના મ્હોર રોકડી
લક્ષાધિપતી ઠકાવું
મોઢા બંગલા બંધાવું
વાહ જુદી મઝાની કેવી જડી
શંખ લાવો સોના મ્હોર રોકડી
ગયો ખાંધેથી બાર
પડે ઘેર ટંકશાળ
પ્રભુ માયા તમારી દિસે વડી
શંખ લાવો સોના મ્હોર રોકડી

(૧૦)

સખીયો—

મોરી આલી તને સુખ વાય
જરાએ કાંઈ જ્ઞાન્તિ વળે
અંગ તારું ઉનું ઉનું જણાય
નયન તારાં સાથી ઢળે.

મોરી.

રચી કોમળ દળ કમળની પુલ રૈય્યા સુખકાર
ચંદન અંગે ચરચીયું કીધા સકલ ઉપચાર
આમ વાયુ શીતલ દોળાય કમળ દળ જોળી જળે.
બોલ બોલ સખી પ્હાવરી દરદ તને શું થાય

મોરી.

રોગ પીછાડયા વિણ ખરો ક્યમ કરી યાય ઉપાય
કહે શાથી આ બલા તારી જય મનોરથ તારા ફળે, મોરી•

(૧૧)

સખીઓ શકુંતલા—

કાગળ લખ કોડથી સુકુમારી
મુંઝા નહીં મનમાં લાજની મારી, કાગળ•
“ શું લખ્યું ? ”
પુછે શું અમને અલી લખ લખ જે દીલ આપ,
બહાલાની વાતો ભલી અમથી નવ સમજાય
ખીજ તે શું જાણે મનની વાતો, તારી, કાગળ•

(૧૨)

શકુંતલા-દુષ્યંત—

રાજાજી રહેજો તમારા બારમાં
ખાજો છો હજી શાને
ધગધગતા અંગારમાં રાજાજી•
“ એ જાણા તમે બોલો ના બોલ હવે આવા ”
“ એ જાણો મારે માટે હું કેમ દઉં જવા ”
રૂંઘાવે તને ગુણી થઈ ખપશે ગમારમાં—રાજાજી•
“ એ જાણતી નાજીક ફલકળી
ગમાર આંચો પાસે
મધનો લોભી મધ ચૂસ્યા વિણ
અમ ન ઉડી જશે
“ એ કોઈ આંચું ”

“ એમ કાંઈ જવાયું ”

હો રાજ તમે ગુણી થઈ અપશો ગમારમાં રાજાજી

(૧૩)

શકુંતલા—કુલ મંડપના વાસી મીડા મોરલા

વીતાડજે સુખે કે દુઃખે રાત

મળશું પાછાં કાલે પ્રભાત

કુલ

હારીશ નવ મન ધીરજ ધરજે

શુકન જોઈ કાલે સંચરજે

કાલે કરશું મીડી મીડી વાત

કુલ

(૧૪)

સદ્મી— ધીક ધીક વંધ્યાનો અવતાર

સંતતિ વિના રુનો સંસાર

ધીક

અદળક ધન દોલત બહુ પામી

સંતતિ વિશ્વ સંપત્તી નકામી

ગોળ વિના કંસાર, મોળો જેમ ગોળ વિના કંસાર

ધીક

પ્રજા વડે જેમ ઉજળાં પ્રજાપતીના દ્વાર

તેમ પ્રજાથી ઉજળાં પ્રજાતણાં ધરખાર

સંતતિ

(૧૫)

સદ્મી— કહો પારકાં પોતાનાં શી રીતે કહેવાય

સદા પારકાં તે સૌ અંતે પારકાંજ થાય

માપ અંતરના પ્રેમનું ન કાથી મપાય

નખ આંગળાથી વેગળા તે માટે કપાય

વંશ વેલીની વૃદ્ધિ સ્વામી એથી શું થાય
એ છે ઠાલી બધા મન વાળવાના ઉપાય

કહો.

(૧૬)

●યા—

સતી તણાં સહુ સુખ પતિ ચરણે

પતિ વડે ચુડી ચોટલો (૨)

પતિથી અળગી રહે પીયર તે

પાપનો બાંધે પોટલો (૨)

સતી.

પીયરનાં પકવાન નકામાં

મીઠો સુકો સાસરીયાનો રોટલો (૨)

સતી.

મહીયરના રંગમહેલ નકામાં

રૂડો અઢી ગજ સાસરીયાનો ચોટલો. (૨)

સતી.

(૧૭)

ઓધડ-ઓધડ-શંખદત્ત—

ભાડુતી વરતું પરણેતર જેવા જેવું થાય

ભાડાનો વર ભાડુતી મામાની સાથે જાય

વર વિનાની જન લઈ જાનેયા ખોટી થાય

ભાડાનો વર ભુખ્યો ભુખ્યો જન પાછળ જાય

ભાડુતી મામે ને ભાડુતી બાપ

બોલ શંખ બાપ દેને જવાબ

(૧૮)

સખીઓ—જાડુગર પ્રેમ

જખરી દીસે તારી જાડુગરી

અદ્ભુત શક્તિ શી તારામાં ભરી

જાડુગર.

ઠાણા નીજ ડહાપણ છોડી

મુરખ પણ રહે કર જોડી

મતીયા જનની પણ જાય મતી ફરી (૨) જાદુગર૦

ટેકીના ટેક તળવે

હાંકે બહાંડ ગળવે

હારે નામે જન કંઈ જાતા તરો. (૨)

જાદુગર૦

(૧૯)

કુચંત-શકુંતલા —

એ મનહરણી

આમ તમે હરણાને ક્યાં લગી રમાડશે

મૃગ નયની

આમ તમે મૃગલાને ક્યાં લગી રમાડશે મનહરણી૦

અમ અરસ પરસ હર પ્રેમ વશ્યો

મહીપત શું એ મહી દોષ; કશે

નહી દોષ કશે, નહી રોષ કશે.

મનહરણી૦

નાનું રખડતું એકલું મુકી માત એની ગઈ મરી

થાતાં અધીક સહવાસ થઈ ગઈ અધીક મમ મમતા ખરી

સુખ શાન્તિ હૃદયને પમાડશે.

મનહરણી૦

(૨૦)

શકુંતલા—સુગણ અળણ્યા શું વિશ્વાસ કેમ આવે

અળણી પ્રીત પાછળ પરતાવો કરાવે.

સુગણ૦

પાળવાને લાડ પ્રથમ ઝાઝાં બતલાવે

પરવશ બનાવી પછી ખત્તા ખવરાવે

કેમ આવે વિશ્વાસ કેમ આવે

સુગણ૦

(૨૧)

શકુંતલા—રાજાજી હવે પાછા ક્યારે મળશે।

મને પટરાણી ક્યારે કરશે।

રાજાજી•

રાજ કાજમાં મન રોકી વાલમ ના વહાલ વિસરશે।

ભાગ્યવંત રહું આપ ભરસે બોલ્યું વચન તમે પળશે।

રાજાજી•

દુષ્યંત—અંગુઠીમાં મુજ નામના અક્ષર લખ્યા છે જોટલા

તેડાવતાં મુજ પાસ પદ્મણી દિવસ જાશે તેટલા

(૨૨)

શિષ્યો—

જાગી જીવ જો જરી જીવન તારું હરી

રાત્રી અંધારી વહી વાયું વહાણું

અન્ય સહુ પરહરી સમરને શ્રીહરિ

ફરી ફરી નહીં મળે આવું ટાણું

જાગી•

અધિક ગોવિંદથી પાણુ ગુરને ગણી

ગુરપદે પરમ આનંદ માણે।

સારહીણુ સકલ સંસારમાં

સારનો સાર શ્રીહરિ તણું નામ જાણે।

જાગી•

(૨૩)

અનસૂયા—પ્રિયંવદા—

વાધ્યો ઉમંગ અંગ મુણી વધામણી

સજની જ્યમ ચંદ્ર વડે રજની સોહામણી

વાધ્યો•

સાસરે સીધાવી મુખ પામે સખી આપણી

ચાશે પટરાણી, મહારાજ્ય તણી રાણી
ગુણખાણી શાણી એ લગ્નમણી.

વાંચ્યો.

(૨૪)

સખીચો—

સગલીએ શણગાર (૨)
સગની અમારી તું સાસરીએ જાય
લે પુત્રના સુંદર હાર
બેની તું કંઠે ધાર
“ આ મંગલસુત્ર ”
“ આ ચુડી ”
પ્રહલી આ દામણી
લે લે લગ્નમણી
આ વલકલ ઓઢી સાર
બેની તું થા તૈયાર

સગની.

સગની.

(૨૫)

કણવ—

દુઃખ સ્નેહનું કાણુ શકેજ કળી ?
મમતા મમ નાખતી દીલ દળી
બહુ નાજુક નાની હતી પુતળી
કરી લાડ અતિશય મોટી કરી-દુઃખ.
નિજ ભાગ્યવડે પુરુષાર્થ ફળ્યો
વર શ્રેષ્ઠ મહા પુરુષાંશી મળ્યો
અતિ દૈવ તણો ઉપકાર ઠર્યો
ઝણુ બાર બધો શિરથી ઉતર્યો-દુઃખ.

(૨૬)

શકુંતલા- ઠગવ—

દાદાજી પાપ લાગું
 શુભ આશીષ અંતરની માગું દાદાજી.
 છું બાળક, તમે પાલક મારા
 મુજ પર બહુ ઉપકાર તમારા
 આશીષ અંતરની માગું દાદાજી.
 યયાતિને બહાલી થઇ સતી શર્મિષ્ઠા જેમ
 પુરુષમ સુત પામી સદા થજે બહાલી તું તેમ શુભ.

(૨૭)

સખીઓ-સખી કાપલ ટોંકેરે

ટીહુ ટીહુ સાદ કરી
 ટીહુ સાદ કરી (૨) સખી.
 શુભ શુકન વિલોકેરે
 હૈયે બહુ હેત ધરી. (૨) સખી.
 પતિને મળવાનીરે આતુરતા છે મનમાં ધણી
 હોશ હેડાની છાનીરે પુરી થાશે એ રમણી (૨)
 પુણ્ય પુર્વનાં સાચારે રુડા નરવરને વરી
 સખી આપણુ પાછારે હવે ક્યારે મળશું ફરી (૩) સખી.

(૨૮)

ઋષિપત્નીઓ— પુત્રી એ ધન સદા પરાયું

પુત્રી શોભે સાસરીએ

ખીજની થાપણ રાખી
શીઠ મણવાળા ઠાકી ઠરીએ

પુત્રી•

જીનું સુખ સાસરીયું બાસે
માન ઘટે. બહુ મહીયર વાસે
આર્ય માતના બાલ આપણે
ઉત્તમ રહેણી આચરીએ.

પુત્રી•

(૧૯)

સર્વ—

લાડકડી બાઝકી અમારીરે
અંતરમાં ધરજે હીત શીખામણ સારી
તારી જગમાં બોલાશે બધીઠારીરે

અંતરમાં•

કરજે વડીલોની સેવા
નીમ છે કુલ વધુના એવા
થાજે સદા તું સદાચારીરે

અંતરમાં•

આજા વડીલની પાળીને
પતિને પ્રભુ સમ જાણજો
પટરાણી પદ પામી સદા
વેલવ ધણેરા માણજો
સુખે નવ છેક કુલાવું
દેખી દુઃખ નવ ગભરાવું
સાચો મારગ છે એ હીતકારીરે

અંતરમાં•

(૩૦)

છાયા-શંખદત્ત— રમશે રીસામણી મનામણી
 ક્યાં સુધી રમશે રીસામણી મનામણી
 જરા જુઓ જુવોને મારા બણી ક્યાં
 “ ઉં હું હું ! ”
 લાગે છે શાને ઓ નાથ ઝાલી હાથ
 મારા હૈયામાં હોંસ હજી છે ધણી. (૨)
 “ ઉં હું ! ” રમશે.

(૩૧)

શંખદત્ત— જન લઘ જનૈયા આવ્યા
 વરને આવી વાઘ
 હું બન્યો વર બાડાનો
 છે બાકુતી સગાઈ
 જે બહીવા યાશે ફેાક
 જેશે ફજેતી લોક
 રોશે મુકીને પોક આ બાકુતી જમાઈ.

(૩૨)

છાયા-શંખદત્ત— ચાલો ચાલો મારા છાના મહેમાન
 જમાડું પ્રીતે ભોજન પકવાન
 આવે આખે અંધારાં
 હાડ હાર્યાં છે મારાં

જુએ જાશે જરૂર મારે જાન
જમાડું પ્રીતે બોજન પકવાન
થશે પહેલી જાનની શી મહોકાણ
મુએ એ વર ને બળી એ જાન

(૩૩)

કંથનીઓ— મહીમા પુરુકલ કેરો ગધએ
પદરજ વંદી પાવન થઇએ.
તાના દીમ દીમ તોમ તોમ તનનનનન
તોમ તનન તનન તોમ તનનનનન
તોમ તનનન તિલ્લાના ગાવે
સુરમગરે પધ અગરે બળવે
માત્રા પ્રમાણે સમ લાવે.
ગમ જો જાણે ગુણીજન કહીએ.

મહીમા-

(૩૪)

શકુંતલા— નવ ઘટે આણું સ્વામી મારા
પરણીને પરહરવી દારા.
તમે મોટા થઇ શીઠ માન મુઠા
થઇ ધર્મ ધુરંધર ધર્મ ચુકા
પ્યારી કહી બોલાવો પ્યારા.

નવ ઘટે-

નવ ઘટે-

(૩૫)

શકુંતલા— ગધ ગ્રીષ્મ ઋતુના દીવસ જ્યાં
મહારાજ આપે ગાળીયા
નિર્ભય કરી તે સ્થાનને

મુનિ જન તણા બય ટાળીયા
તટ માલિની સંગે જતાં
ઉપવન બણી પાછા વળ્યાં
નવમાલિકા મંડપ મહીં
એકાંત બે આપણ મળ્યા

• • • •

બોલેલા બોલ તે સંભાળો રાગજી
દીધેલા કાલ શે વિસારો રાગજી
શે વિસારો રાગજી. (૨) બોલેલાં
જતી વખત આશ્રમ મહીં પધારીયા રણધીર
કમળ પત્ર પડીએ બરું દીકું નિર્મળ નીર
મારું બહાલું લાડકું હરણ તણું જે બાળ
દેખી ત્યાં આવી ચઢ્યું જળ પીવા તત્કાળ.
બોલ્યા શું આપ તે સંભાળો રાગજી. (૨) બોલેલાં

• • • •

પડીયો મુખ આગળ ધર્યો, પાવા કરી અભિલાષ
પણ પરીચય નહીં તે ચકી નવ આવ્યું તમ પાસ.
મેં પાતું તે પી ગયું તમે કર્યું ઉપહાસ
અમે ઉછર્યાં વનમહી તેથી ઊર વિશ્વાસ.
બોલ્યા શું આપ તે સંભાળો રાગજી.

તે સંભાળો રાગજી બોલેલાં

(૩૬)

શકુંતલા— કરશે નહીં રે કાષ અજણી પ્રીત
છાની પ્રીતામાં મોટી ભાત

કરશે.

નેપ વિચારી પછી પ્રીત કરજો
 પુછ્યા વિષુ પગલું નવું ભરજો
 નહીં તો પસ્તાશો ખચીત. કરશો.
 માખાપે મુજને તણ જન્મ થતાં વન માં
 પરણીને પતિએ તણ રહી રખડતી આં
 દેવી માત વસુંધરા હયા કંઈ મન લાવ
 માર્ગ આપી મુજને હવે તુજ ઉર માંડી આપ. કરશો.

(૩૭)

ઓઘડ-ઓઘડ—મોટાના વહેવડ થઈ આવ્યા

ભાડુતી વર લાવ્યા
 અંગુડીની ભગતી કરતાં
 અધવચ આમ ફસાયા
 આ ભાડુતી વરનો આપ
 છોડો છોડો માખાપ
 હવે ફરી વળ્યાં સહુ પાપ
 જાંદીખાને નાંખાવ્યા. મોટાના.

(૩૮)

ઠાયા—

માડી પરણ્યો જે મુજને તે
 એ વર ન્હોય ન્હોય ન્હોય
 આ છે પુરૂષ પરાયો કોઈ (૨) માડી.
 અન્ય પુરૂષને ઉધલાવી
 લાવ્યા મુકી ખુપ માથે
 પ્રપંચ કરી પરણાવી મુજને
 ભાડુતી વર સાથે. માડી.

(૩૯)

સર્વ— જલા જલા વિશ્વમાં વિશ્વાસે કુટાય છે
 વિશ્વાસે કુટાય છે ભરંસે ભુલ ખાય છે (૨) જલા૦
 દેખતાં પણ આંખ છતાં અંધ બની જાય છે
 અમૃત જાણીને વિષ પાયુ પી જાય છે.
 અંતે એવા અધર્મીનું જડામૂળ જાય છે (૨) જલા૦
 પાપનો ઘડો જ્યારે પુરો ભરાય છે
 ઝાચિંતો એકવાર ફટ પુટી જાય છે.
 અંતે પકડાય ત્યારે પુરા પસ્તાય છે. (૨) જલા૦

(૪૦)

ઢાયા— હું હીણભાગી નાર
 થયો શું જન્મ વૃથા મારો
 સગાં સંબંધીને મનઃહું અધ
 સર્પ તણો ભારો
 માત તાતને મુખ નવ ગમશે
 કટુ વચન કહી સૌકો દમશે
 ગુણ એંશીગણ હું સૌની
 મારે એકે નહીં આરો (૨) સમા૦
 પરણી નાર પિયર વસનારી
 જગમાં તેની છાપ નઠારી
 કંથ વિનાની હું કો નહીં
 વિશ્વાસ કરે મારો (૨) સમા૦

(૪૧)

છોકરીઓ— બની શી શોભા અપરંપાર
 આહો ઝડતુરાબની આજે (૨) બની૦

ધર્મા શા આત્ર મોર શિરતાજ

સુરેશ્વર પશુ દેખી લાજે

બની૦

કરી રહી કાયલ દોકા સાર

પુકારે જેમ નેકી છડીદાર

ગૌરીપર પશુ ગૌરવ શું આજ

મદન મદારાજનું ગાજે (૨)

બની૦

યૌવન કાળે યુવતીનું યૌવન ખીલે જેમ

નવ યૌવન ઉપવન તણું પુણું ખીલી રહ્યું તેમ

યૌવન કાળે યુવતીનાં અંગ બધાં લચકાય

તેમ આત્ર તરુવર બધાં મ્હેર થકી લચી જાય

કરો ઋતુરાજ તણા ગુણ ગાન પુજન કરી માગો શુભ વરદાન

મદન મદ ઘેલા જઈશું આજ મદન મદીમા ગાવા કાજે (૨) બની૦

(૪૨)

દુષ્ટાંત—

પ્રીયાને પરણીને મેં પરહરી

દેવ પ્રભાવે ઉપવન કેરી

વાત ગયો વીસરી

પ્રીયાને૦

ગૃહણી ગૃહ લક્ષ્મીનું મેં

સન્માન કર્યું ન જરી

રતિ સમ આકૃતિ સમિપ છતાં

નવ ઝોળખી મેં સુંદરી.

પ્રીયાને૦

(૪૨)

સુવૃત્તા તાપસીઓ—જન હુદરને બાવે

મનવા બજ ભુધરને બાવે

તાપ સકલ એ સમાવે

મનવા૦

મામાજીન પ્રસારે મોટી
 ઉપજાવે બમણાઓ પોટી
 પાર ન તેનો આવે
 તણ અન્ય સંસાર ઉપાધી
 માર્ગ અનુપમ લેને સાધી
 જન્મ મરણ ટળી જાય

મનવાં

મનવાં

(૪૪)

સર્વે—

દૈવ પાસે પ્રાણી માત્ર દીન છે
 દેવતાઓ પશુ દૈવને આધીન છે
 જેવી મતી જેની શુદ્ધ કે મલીન છે
 કર્મ સૌનાં પ્રત્યક્ષ ત્યાં જમીન છે
 સૌથી મોટામાં મોટું આકીર્ણ છે

દેવતાઓ

(૪૫)

દુષ્યંત—

ઓ તરવર દેવાંશી
 અશોક આશ્રય કરું આજ તારો
 તુજ શુભ નામ પ્રમાણે
 અશોક કરજે શોક હરી મારો

(૪૬)

દુષ્યંત-સર્વદમન—બેટા ચાલોને સાથ

હવે જમણે સંગાય
 બેટા ચાલોને સાથ
 મારો બાલીને હાથ બેટા
 “ બેટા શું તું અહીંયાં રહે છે.

બેટા બેટા જ્ઞાનો કહે છે ॥

મારા કુલના ઉદ્ધારનાર હું તારો તાત (૨)

કહે ક્યાં છે ક્યાં છે એમ મહાસતી તારી માત. બેટા ॥

લાપસીઓ-શકુન્તલા—(૪૭)

બહુ ધીરજનાં ફળ મીઠાં બેન

ધીરજનાં ફળ મીઠાં છે.

કહે ઋતુ વિણુ ફળ ક્યાં દીઠાં બેન

ઋતુ વિણુ ફળ ક્યાં દીઠાં છે.

તરુવર તહાં તરુવરની ડાયા.

કંથ તહાં કામિનીની કાયા

જન બહુ મથન કરીને થાકે.

ઉતાવળે આંખા નવ પાકે

મનુ કરીએ ન અજાઠાં બેન.

ધીરજ ॥

(૪૮)

દુષ્યંત—

ભુલી જ ભુલી જ ભુલ મારી

કર માફ મુજને પ્યારી

વીતી વાત સર્વ વીસારી

કર માફ ॥

આરોપતાં કુલમાળ સુંદર

અંધને કહે અરે

કરી સર્પની બ્રાન્તી ઉરે

પકડી નીચે પટકી ખરે

કર્યું કામ મેં અવિચારી.

કર માફ ॥

(૪૯)

શકુન્તલા-દુષ્યંત-શુભ સકલ પદાર્થ હુ પામી

તમ મુખ દર્શન કરતાં સ્વામી.

શુભ ॥

કર માફ સવી કહું શીર નામી
 નવ અધટીત હિયરશેા સ્વામી. મુલ૦
 ધરી બકિત બાવું અંતરમહી
 હરનીશ સતી રહે
 પતી પદ કમલ વીરામી— મુલ૦
 (૫૦)

શંખદત્ત-હાયા—તું કાણુ નાર ઠગારી
 કહી આમ ગળે પડનારી
 નથી નાર હું ઠગારી
 એક નાથ દાસી તમારી
 હું છું બલો બ્રહ્મચારી
 આ શી ફળેતી મારી
 “ તમે મને પરણ્યા છો । ”
 “ ક્યારે । ”
 “ આ શંખ લઇને આવ્યા ત્યારે । ”
 બોલો બલો બ્રહ્મચારી
 એ વાત ક્યાં સંભારી
 (૫૧)

હાયા-શંખદત્ત—આલો આલો પ્રિતમ પ્રાણુ
 પામ્યો હું સુખ લ્હાણુ
 છોળ તમે સુગળુ-આલો૦
 પતિ મને મળ્યા આપ
 ટળ્યા મારાં જહુ પાપ
 આ બધા મુદ્રા પ્રતાપ-આલો.

હવે હું તો ફરવાનો થઈ રાજ્યનો પુરાણી
 હવે હું તો ભરવાની સોનાને ઘેટે પાણી,
 “હું” ધરનો રાજા ને હું ધરની રાણી.”

ચાલો.

આદીતી-મારીય, તાપસીઓ—(૫૨)

જય જય જય જય જગના સ્વામી
 ઘટ ઘટ વ્યાપક અંતરયામી
 શુભ ગુણુ ગ્રામી અક્ષયધામી
 જય નાથ નિરંજન નિષ્કામી
 સત્ ચિત્ આનંદધન અવિનાશી
 ભૂધર બ્રહ્માંડ તણા વાસી
 વિશ્વંભર વિશ્વ તણા સાક્ષી.
 નમું સ્વયં પ્રકાશી શિર નામી

જય. જય.

(૫૩)

શ્રવે—

ભારતનાં સંતાન સૌ
 સંપી આનંદ સાથ ભળો
 ભરત નામથી પ્રસિદ્ધ વિશ્વે
 ભરતખંડ બહુ દેશ ભલો—ભારત
 જનમન હિર શાંતી રેલાવી
 સૌના કલેશ કુસંપ ટળો
 ભારતનું ભાગ્યોત્તમ થઈને
 ભરત મુનીનું વાક્ય ફળો.—ભારત

શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

જાહેર-ખબર.

અમારી કંપનીના નીચલાં નાટકોનાં ગાયનોની ચોપડીઓ
ન્યાં અમારો મુકામ હશે ત્યાંથી નીચલી કીંમતે રોકડેથી
મંગાવ્યાથી મળશે.

ચોપડીનું નામ.

કિંમત.

માયા મોહિની

...

...

...

૦-૨-૦

માલતી-માધવ

...

...

...

૦-૨-૦

પિતૃભક્ત પ્રભાકર

...

...

...

૦-૨-૦

અનંગ પદ્મા

...

...

...

૦-૨-૦

સાગર-સરિતા

...

...

...

૦-૨-૦

મુદ્રા પ્રતાપ

...

...

...

૦-૨-૦

રાજ્ય ભક્તિ

...

...

...

૦-૨-૦

સ્નેહસુધા

...

...

...

૦-૨-૦

અમર કુમાર

...

...

...

૦-૨-૦

શુકદેવજી

...

...

...

૦-૨-૦

ફ્રેન્સી કાપડના વેપારી.

શાહ જમનાદાસ તારાચંદ.

અમારે ત્યાં રીબકાટ, કાશ્મીર, વેનીસીઅન. સીંગાઇપ્યાજ
ચાઇનાસીદક, સાટીન, ડક, ટેવીલ, તથા ખમીસો માટે જાત-
જાતની તરેહવાર છીટો, સારા ઝીણા વિલાયતી તથા બંગાલી
પાટલોની ઘોતીજોડા, તેમજ બાનુચ્છો માટે સાડીઓ, મસેરા-
ખંડ મલમલનાં પોત તથા પોલકાં માટે ફ્રેન્સી કાપડ વેચાય છે.
છુટક તથા જથ્થાબંધના વેપારી, ડૉ. કુવારાસામે-અમદાવાદ.

